

**Szabó Iuliu Gyula**  
**(29.08.1933 - 31.08.2012)**



Născut la data de 29.08.1933 la Satu Mare, Szabó Gyula a fost un elev silitor, atras de științe, dar mai ales de natură. Din copilărie a început să joace șah câștigând la scurt timp concursurile școlare la nivel orășenesc, județean și național. În timpul studiului chimiei la Universitatea din Cluj, Szabó Gyula este cooptat în Lotul Național Olimpic de Șah, ajungând multicampion național. Termină facultatea cu diploma de inginer chimist, fiind angajat în diverse laboratoare din Satu Mare. Șahul și colecția de fluturi i-au stat aproape, ca pasiuni, până în ultima clipă a vieții.

Modest și oarecum retras, era în realitate o persoană foarte inteligentă care știa să aprecieze și să diferențieze valorile dar și umorul. Extrem de ordonat și harnic, a reușit să alcătuiască o impresionantă colecție de fluturi, din care practic nu a valorificat sub formă de publicații aproape nimic.

Înainte de pensionare, dar mai ales după pensionare, colectează intens în diferite regiuni ale țării și în Ungaria (carstul din nord-estul Ungariei – Agtelek). Singur, împreună cu fratele său Szabó András, Székely Levente, Rákossy László, Varga Zoltán ș.a. îl găsim în cele mai diferite regiuni și habitate ale țării, precum și în Ungaria.

În nopțile petrecute împreună în fața ecranului pentru colectat fluturi de noapte, Gyula povestea uneori despre nedreptatea care i s-a făcut, fiind exclus în ultimul moment din lotul olimpic, fiind înlocuit de o persoană cu funcție politică și asta atunci când era cotate printre cei mai buni șahiști din Europa. Câștigase sau făcuse remiză cu mari maeștri internaționali de șah, inclusiv cu cei din URSS. Cu toate acestea, după retragerea din activitatea sportivă nu a beneficiat niciodată de o indemnizație sau un spor la mica pensie de chimist, cum au beneficiat majoritatea sportivilor bine cotați din România.

În anul 1999 și apoi în 2004 am avut ocazia să-l vizitez acasă, în apartamentul de pe strada Begoniei din Satu Mare. Colecția, impresionantă și ca mărime, era ținută într-un dulap special. Cutiile erau pline cu micro- și macrolepidoptere, preparate, etichetate și ordonate așa cum numai o gândire de șahist putea să conceapă. Prepararea nu era întotdeauna impecabilă, fluturii prezentând pe aripi urme (găuri) ale acelor cu care au fost străpunse în timpul preparării. Cu toate acestea, colecția este foarte valoroasă, mai ales prin numărul mare de microlepidoptere, în mare parte determinate. Savurând una dintre cele mai gustoase supe de găină cu tăieței de casă, în sufrageria apartamentului din Satu Mare, i-am cunoscut și soția, o excelentă și pedantă gospodină. Întrețineau împreună o grădină la marginea orașului, de unde proveneau toate legumele necesare gospodăriei. Mândria ambilor erau florile din apartament și din grădină.

Szabó Gyula era bine cunoscut ca șahist și lepidopterolog în Satu Mare. A realizat mai multe expoziții cu fluturi în Satu Mare și Carei, a apărut deseori în ziare, transmisii radio-tv. A fost membru fondator al Societății Lepidopterologice Române, fiind distins cu Ordinul „Aristide Caradja” pentru contribuții deosebite aduse lepidopterologiei din România.

În anul 2009 s-a depistat cancerul de colon. În urma intervenției chirurgicale, Szabó Gyula redevine activ, participând la toate simpozioanele SLR și la numeroase activități pe teren. Soția lui îl îngrijește cu multă dragoste și responsabilitate. Totuși, boala nu poate fi oprită. Gyula se stinge din viață la data de 31.08.2012. Colecția sa de lepidoptere a fost achiziționată de Muzeul „Grigore Antipa” și numără cca. 30000 exemplare.

În amintirea marelui șahist, la Satu Mare se organizează anual memorialul de șah „Szabó Iuliu Gyula” sub egida Asociației Sportive „Szabó Iuliu Gyula”. În iulie 2015 a fost organizat chiar și un festival internațional de șah „Szabó Iuliu Gyula” la care au participat mari maeștri internaționali din șase țări.

Prin ceea ce a fost pentru cei care l-au cunoscut, soț, tată, prieten, coleg, șahist, lepidopterolog, vecin, etc., ing. chimist Szabó Iuliu Gyula va dăinui veșnic în amintirea noastră. Prin colecția de lepidoptere a așezat o temelie solidă la baza lepidopterologiei din România, contribuție care va dăinui mai mult decât amintirile din viața noastră.

## LÁSZLÓ RÁKOSY

LÁSZLÓ RÁKOSY  
Department of Taxonomy and Ecology  
Babeș-Bolyai University, Clinicilor 5-7  
Cluj-Napoca, RO-400006, Romania  
E-mail: [laszlo.rakosy@ubbcluj.ro](mailto:laszlo.rakosy@ubbcluj.ro)